

Ἐν συνόψει ἡ μέση θερμοκρασία τῆς δυτικῆς καὶ τοῦ δυτικοῦ τμήματος τῆς μέσης Εὐρώπης εἶνε ὑπερψωμένη, ὡς φαίνεται καὶ ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀνωτέρω πίνακι σχετικῶς λίαν ὑψηλῶν θερμοκρασιῶν σημειῶν τινῶν τῶν χωρῶν τούτων, ἐνφ' ἡμεῖς (μεσημβρινοανατολικὴ Εὐρώπη), εὕρισκόμεθα ὑπὸ ἐξαιρετικῶς ἐκτάκτους διὰ τὴν ἐποχὴν (ἀρχαὶ ἀπριλίου) μετεωρολογικοὺς ὄρους. Τὸ ψῦχος εἶνε εἰσέτι δριμύ, οἱ δὲ ἐπικρατοῦντες βόρειοι ἀνεμοὶ παρακωλύουσι πᾶσαν ἀνάπτυξιν τῆς τε φυτικῆς καὶ τῆς ζωικῆς φύσεως. Καὶ ταῦτα, ἐνφ' ἀπὸ μηνὸς Ἰδῆ οἱ κάτοικοι τῶν Παρισίων ἀπολαύουσι τῶν θεληγῆτρων ἕαρος, ὅπερ κατὰ τὰς ἐκεῖθεν διαβιβαζομένας εἰδήσεις οὐδεὶς ἐνθυμεῖται συμβᾶν ἐν προγενετέροις χρόνοις.

Ἰλεως γενοῦ ἡμῖν Ζεῦ πάτερ !

ΗΛ. Γ. ΒΑΣΑΜΑΚΗΣ.

30/12 ~~Βιβλιογραφία~~ 1919

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΥΠΟΜΝΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΑΡΡΑΣ.—ΧΡΟΝΙΚΑ.

Ἰκανὰ ἐγράψαμεν ἐν ταῖς δυσὶ προτέροις Ἐπιθεωρήσεσιν ἡμῶν περὶ τῆς Σάρρας Bernhardt, ἥτις ἀπὸ τῆς ἐπιούσης δευτέρας ποιεῖται ἐναρξιν σειρᾶς ἐπτὰ παραστάσεων ἐν τῷ ἡμετέρῳ θεάτρῳ Βέρδν. Ἄλλ' ἐπὶ τούτῳ βιογραφικὰ τινα περὶ αὐτῆς ὑπομνήματα οὐχὶ ἄσκοπα νομίζομεν ἐνταῦθα.

Ἡ Rosine Bernhardt, ἡ γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Σάρρα (Sarah), ἐγεννήθη ἐν Παρισίῳ τῇ 10/22 ὀκτωβρίου 1844 ὑπὸ Ἰσραηλιτῶν γονέων. Ὁ πατὴρ αὐτῆς, ὀλλανδικῆς καταγωγῆς, κατέλιπε τὸ Βερολίνον καὶ τὴν οἰκογένειαν καὶ ἐλθὼν κατέφυκεν εἰς Παρισίους, ἀναζητῶν τύχην. Οὗτος ἐδάπτισε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ καὶ εἰσῆγαγεν αὐτὴν εἰς μοναστήριον, ἐν φ' ἀνετράφη· ἐξελθοῦσα δὲ τοῦ μοναστηρίου, ἐγνω νὰ γένηται ὑποκρίτρια, ἐφ' ἣ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ Ὠδεῖον, ὅπου ἠκροάσατο τῶν μαθημάτων τῶν Provost καὶ Samson, μετὰ δὲ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν αὐτῆς, τυχοῦσα ἀριστείου, ἐγένετο δεκτὴ ἐν τῇ Γαλλικῇ-Κωμῳδίᾳ, ἥς ἀπὸ τῆς σκηνῆς ἐδίδαξε τὸ πρῶτον τῇ 30/11 αὐγούστου 1862 ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ ἐν Αὐλίδι, εἶτα ἡ Σάρρα ἐδίδαξε καὶ ἄλλα ἔργα, ἀλλ' ἡ ἐν τῇ Γαλλικῇ-Κωμῳδίᾳ διαμονὴ αὐτῆς ἐγένετο συντομωτάτη. Ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς-Κωμῳδίας εἰσῆλθεν εἰς τὸ Γυμνάσιον. Ἐν τῷ θεάτρῳ δὲ τούτῳ ἐφανερώθησαν τὰ ἔξοχα αὐτῆς προσόντα, ἐφ' οἷς ὕστερον διακριθεῖσα ἐκτίσαστο τοσαῦτα φήμην καὶ ἐγένετο διάδημος. Ἄλλὰ τὴν ἐπιούσαν διδασκαλίαν ἔργου τοῦ Labiche, κατέλιπε τὸ τε θέατρον καὶ τοὺς Παρισίους, ἀγγέλλουσα ἀπλῶς τοῦτο δ' ἐπιστολῆς αὐτῆς τῷ συγγραφεῖ, ἐπιστολῆς καταληγουσῆς εἰς τὴν ἐξῆς φράσιν: «Pardonnez à la pauvre toquée». Μετὰ ταξείδιον ἀνὰ τὴν Ἰσπανίαν ἐπανῆλθεν εἰς Παρισίους «la jeune Bohème, doublée d'une enfant gâtée», κατὰ τὴν τοῦ Sarcy φράσιν, ἀλλ' οὐδὲν θέατρον ἐδέχετο αὐτήν, ἐφ' ἣ καὶ ἠναγκάσθη ὑπὸ ψευδώνυμον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ Porte-Saint-Martin, τῇ προστάδι δὲ τοῦ Camille Doucet ἐγένετο δεκτὴ εἶτα εἰς τὸ Ὠδεῖον (Odéon), ἐν φ' διάφορα ὑπεδύσατο

σχήματα, διεκρίθη ὁμως ἰδίᾳ ἐν τῷ Βασιλεῖ Ἀἰορ τοῦ Σαίξπηρ κατὰ μετάφρασιν τοῦ Jules Lacroix, ἐν τῇ ἐπαναλήψει τοῦ Ruy Blas καὶ μάλιστα ἐν τῷ εἰδυλίῳ τοῦ Φραγκίσκου Corré, le Passant. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης ἡ προσοχὴ πάντων ἰδίᾳ δὲ τῆς κριτικῆς προσηλῶθη ἐπὶ τῆς Σάρρας. Ἡ ἔρμηνεία τῆς βασιλίδος τῆς Ἰσπανίας ἐν τῷ Ruy Blas ἐγένετο ὑπ' αὐτῆς μετὰ τοσαύτης τέχνης, ὥστε ἀμέσως ὁ διευθυντῆς τῆς Γαλλικῆς-Κωμῳδίας ἠναγκάσθη νὰ προσλάβῃ αὐτὴν ἐν τῷ ἐπιφανεῖ θεάτρῳ. Κατὰ ὀκτώβριον δὲ τοῦ 1872 παρῆσθη ἡ Σάρρα αὐθις ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ Οἴκου τοῦ Μολιέρου ἐν τῇ Mademoiselle de Belle-Isle, μετὰ μετριότητα ὁμως, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὑποδυσάμενη τὸ σχῆμα τῆς Junie ἐν τῇ τραγωδίᾳ τοῦ Ρακίνα Britannicus ἤρατο μέγαν θρίαμβον, ἐφ' ἣ καὶ ἀπὸ ἐμμίσθου, λαμβανούσης 6000 φρ., κατέλεγε τῷ 1875 ἐν τοῖς ἑταίροις κατὰ τὸ ἡμισυ, δύο δ' ἔτη μετὰ ταῦτα ἐτυχεν ὄλου τοῦ μεριδίου τοῦ ἑταίρου. Ἰδοὺ ἡ Σάρρα ἐν πλήρει δόξῃ! Αἱ ἐπιτυχίαι διεδέχοντο ἀλλήλας. Ἀλληλοδιαδόχως ἐδίδαξε νέαν κωμῳδίαν ὡς τὴν καὶ νῦν ἐν τῇ Comédie-française ἐπαναλαμβάνομένην Mademoiselle de la Seiglière καὶ τραγωδίαν ἡ κλασικὴν κωμῳδίαν, οἷον τὴν Ἀνδρομάχην τοῦ Ρακίνα, ὅτε κατέδειξε πάντα τὰ προσόντα τοῦ ὠραιοτάτου αὐτῆς λόγου καὶ ὄλην τὴν γοπετεύουσαν καὶ ποιητικὴν αὐτῆς χάριν. Πρότερον δὲ ὑποδυσάμενη τὸ σχῆμα τῆς Agicie ἐν τῇ Φαίδρα τοῦ Ρακίνα, ὑπεδύσατο κατὰ τὸ 1874 τὸ φοβερόν σχῆμα τοῦ πρωταγωνιστοῦντος προσώπου τῆς ρακινείου τραγωδίας ὡς εἶπομεν καὶ ἐν προτέρῳ ἡμῶν Ἐπιθεωρήσει, γράψομεν περὶ τῆς καὶ αὐθις διδασκαλίας ἐν τῷ Vaudeville τῶν Παρισίων. Ἐδίδαξε δ' ἀκολούθως τὴν Zaïre τοῦ Βολταίρου, τὸν Μιθριδάτην τοῦ Ρακίνα, τὸν Ἀμφιτρούωνα τοῦ Μολιέρου, νέων δ' ἔργων διέπλασε σχήματα, οἷον τῆς ἐκ τῶν ἀριστουργημάτων τῆς γαλλικῆς φιλολογίας Étrangère, τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμά υἱοῦ Ἐνεκα τούτων προὐκάλεσε τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀκροατῶν ἐπὶ τῇ ἐξόχως ἀρμονικῇ φωνῇ αὐτῆς, τῷ σπανίᾳ διαυγείᾳ λόγῳ (diction), τοῖς τὰ μάλιστα ποικίλοις τόνοις αὐτῆς, τῷ βαθεῖ παθητικῷ αἰσθηματι καὶ τῇ μᾶλλον φλογερᾷ καὶ ἰσχυρᾷ ὀργῇ τοῦ πάθους. Ἐφαίνετο ὅτι οἱ Παρίσιοι ὅλοι ἐκρέμαντο ἀπὸ τῶν χειλέων τῆς μεγάλης καλλιτέχνης, οἰοιδίητινες δὲ κἂν ἐγένοντο αἱ ἰδιοτροπίαι καὶ παραξενίαι, καὶ αὐταὶ αἱ ἐκκεντρικότητες ἃς ἀπέδειξεν ἐν τῷ ἰδιωτικῷ αὐτῆς βίῳ, ἡ ἐπίδρασις αὐτῆς ἐπὶ τοῦ δημοσίου ἐγένετο φοβερά, καὶ μόνον δὲ τὸ ὄνομα τῆς Sarah Bernhardt ἐν ταῖς ἀγγελίαις ἤρακε ὅπως προσελκύσῃ τὸ πλῆθος. Ἄλλ' ἡ Σάρρα οὐδαμῶς ἠσχεῖτο εἰς ταῦτα, ἐπεθύμει νὰ γίνηται λόγος περὶ αὐτῆς, ἐπεθύμει ν' ἀπασχολῇ τὸν κόσμον οὐ μόνον διὰ τῆς σκηνῆς, δι' ἧς τοσοῦτον διέπρεπεν, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλων. Ὅθεν ἠσχολήθη περὶ τὴν ζωγραφικὴν τὸ πρῶτον, εἶτα περὶ τὴν γλυπτικὴν, ἥς ἔλαβε μαθήματα παρὰ τοῦ Matthieu Meunier, κατεσκεύασε δὲ προτομὰς καὶ ἀγαλμάτια, ἐξ ὧν ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἐκθεσὶν τῶν καλλιτεχνημάτων (Salon) τῷ μὲν 1874 προτομὴν, τῷ δὲ 1876 προτομὴν ὀρειχαλκίνην καὶ γύψινον σύμπλεγμα, A près le tempête, ὅπερ προὐκάλεσε τὴν προσοχὴν τοῦ δημοσίου. Ἄλλὰ καὶ τὴν φιλολογίαν δὲν ἀφήκεν

ἥδυσχον ἢ ἀνήδυσχος, διότι ἔγραψε καὶ ἐδημοσίευσεν ἑκκεντρον τι καὶ παράδοξον βιβλίον ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Les Impressions d'une chaise*. Ὄσει δὲ μῆτρικον ταῦτα, ἡ Σάρρα ἐδέχεται τοὺς φίλους αὐτῆς κρατοῦσα τὸν τοῦ ζωγράφου πίνακα τῶν χρωμάτων, καὶ φέρουσα ἀνδρικήν χνουῦφῃ λευκὴν ἐνδυμασίαν, κατεσκευάσε πολυτελὲς καὶ περιβεβλημένον βελουῖδον νεκροκράββατον ἐν ᾧ ἤρεσκετο νὰ ἐξαπλωῖται, ἐποίει ἀναβάσεις δι' ἀεροστάτου, εἶχε τὰ μάλιστα εὐρυτάτην κλίνην καὶ καθόλου τὰ πάντα μηχανᾶται ὅπως γένηται λόγος περὶ αὐτῆς ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις, ἐνῶ ἡ φήμη αὐτῆς ἐστὶν ἐξηφθαλισμένη ὡς καλλιτέχνης.

Ἡ ἀξία αὐτῆς δὲ ὀσημέραι καταφανέστερα ἐγίνετο καὶ μετὰ πλείονος λαμπρότητος, ὀσημέραι δὲ ἐφέιλκε οὐ μόνον τὴν συμπάθειαν ἀλλὰ καὶ τὸν θαυμασμὸν πάντων. Αἱ δύο ἐπαναλήψεις τῶν ἔργων τοῦ Victor Hugo, *Hernani* καὶ *Ruy Blas*, ἐν οἷς ἀνεδείχθη θεσπεσία, ἐπέθηκαν τὴν σφραγίδα εἰς τὴν δόξαν τῆς Σάρρας Bernhardt. Ἀλλὰ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον νέον δεῖγμα παρέσχε τῆς ἐκκεντρότητος αὐτῆς. Ἡ Γαλλικὴ-Κωμῳδία προποτομαζε λαμπρὰν ἐπανάληψιν τῆς ὥραιας κωμῳδίας τοῦ *Emile Augier*, *L'Aventurière*: ὁ συγγραφεὺς ἐνεπιστεύσατο τὸ σχῆμα τῆς *dona Clorinde* τῆ Σάρρα: τὸ ἔργον ἀνεβιδάσθη ἐπὶ τῆς σκηνῆς κατὰ ἀπρίλιον τοῦ 1880, ὅτε τῆ ἐπιούσῃ ἡ μεγάλη καλλιτέχνης δυσαρεσθηθεῖσα ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος, θυμωθεῖσα δὲ ἐκ τινος κατ' αὐτῆς ἄρθρου ἐφημερίδος, ἀππύθηνε τῷ διευθυντῇ τοῦ ἐπιφανοῦς θεάτρου *Emile Perrin* τὴν παραίτησιν αὐτῆς, ὅπως δ' ἀποδείξῃ αὐτῇ ὅτι ἡ ἀπόφασις αὐτῆς ἦν ἀνεκκλήτος ἐγκαταλείπει ἀμέσως τοὺς Παρισίους καὶ μεταβαίνει εἰς Ἀθῆναι, ὅπου ἐκέκτιστο κτῆμά τι. Τοῦτο προύκალεσε μέγαν πάταγον, ὁ δὲ διευθυντῆς τῆς Γαλλικῆς-Κωμῳδίας ἐκίνησεν ἀγωγὴν κατ' αὐτῆς, αἰτούμενος ἀποζημιώσιν 300 000 φρ. Τότε ἡ Σάρρα μεταβαίνει εἰς Λονδίνον, ἐν ᾧ κατὰ τὸ πρότερον ἔτος ἐνθουσιώδους ἔτυχεν ὑποδοχῆς, καὶ δίδωσι σειρὰν παραστάσεων. Μετὰ ταῦτα δέχεται τὰς προτάσεις ἐργολάβου, ὅπως ποιήσῃ μακρὰν περιοδείαν ἀνὰ τὴν Ἀμερικὴν. Ἀπέρχεται λοιπὸν εἰς Ἀμερικὴν, εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, ὅπου γίνεται δεκτὴ θριαμβευτικῶς, κατὰ δὲ τὸ ταξείδιον αὐτῆς τοῦτο ὑπανδρεῖται τὸν προῶρος θανόντα ἡμέτερον Δαμαλᾶν, συνάδελφον αὐτῆς, ὃν ὅμως δὲν ἐβράδυνεν, ὡς γνωστόν, νὰ καταλίπῃ, ἀλλ' οὐ τὸ μνημεῖον μεταβαίνει, ὡς ἀνεγράφη, νὰ στηθῇ ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐπανελθοῦσα εἰς Παρισίους ἡ μεγάλη καλλιτέχνης εἰσῆλθεν εἰς τὸ *Vaudeville* καὶ κατὰ τὸν νοέμβριον τοῦ 1882 διέπλανε τὴν *Fédora* τοῦ *Victorien Sardou*, μεθ' ἧ ὠνευρέθη νὰ γένηται διευθύντρια θεάτρου, ἐφ' ᾧ καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ αὐτῆς *Maurice Bernhardt* ἔλαβε τὴν διεύθυνσιν τοῦ *Porte-Saint-Martin* καὶ βραδύτερον τοῦ θεάτρου *Ambigu-Comique*. Τὸ τοιοῦτον ἐπὶ μικρὸν διήρκεσεν, κατὰ τὸν καιρὸν ὅμως τοῦτον ἀνῆλθε τὴν σκηνὴν τοῦ *Porte-Saint-Martin* καὶ ἤρατο λαμπρὰς ἐπιτυχίας ἀπ' αὐτῆς. Τὸ πρῶτον ἐδίδαξεν ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου τούτου κατὰ δεπτέμβριον τοῦ 1883, ἀναλαβοῦσα τὴν *Frou-frou* τῶν *Meilhac* καὶ *Halévy*, ἥτις, ὡς εἶπομεν ἐν τῇ προτέρᾳ ἡμῶν Ἐπιθεωρήσει, διεπλάσθη ἐν τῷ *Gymnase* τῷ 1869 καὶ ἦντινα διδάξει καὶ ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ

Βέρδη. Ἀκολούθως ὑπεδύσατο τὸ σχῆμα τοῦ πρωταγωνιστοῦντος προσώπου δράματος τοῦ *Jean Richerin* ἐπιγραφομένου *Nana-Sahib*, εἶτα μετέσχε τῆς διδασκαλίας τοῦ *Macbeth* τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως, ὑπεκρίνατο τὴν *Dame aux Camélias* καὶ τὴν *Margion Delorme*, ὑπεδύσατο τὴν Ὁφελίαν τοῦ *Hamlet* τῶν *Samson* καὶ *Gressonnois*, καὶ δύο νέων δραμάτων τοῦ *Sardou*, τὴν *Theodora* καὶ *Tosca*. Κατὰ δὲ τὸ 1888 ἔδωκεν εἰς τὸ Ὄδον κωμῳδίαν μονόπρακτον ἐπιγραφομένην *L' Aveu*, ἣν αὐτὴ συνέταξεν, ἀλλ' ἥτις μετὰ ψυχρότητος ἐγένετο δεκτὴ. Ὁ *Sardou* καὶ ἕτερον ἀφιέρωσεν αὐτῇ ἔργον τὴν *Κλεοπάτραν*, ἥτις εἶνε ἡ τελευταία αὐτοῦ κόρη, ἣν θαυμασιῶς ἐπίσης διέπλανε ἡ χρυσορρήμων. Ἀνεδέξατο δ' ἐπίσης κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους τὴν *Adrienne Lecouvreur*, διάπλασιν τῆς *Rachin*, τὴν *Jeanne d'Arc*, τὴν *Francillon*, τὴν *Claire* ἐν τῷ *Maitre de Forges* καὶ ἄλλα τινα πρόσωπα.

Συνάδελφος τῆς Σάρρας κατὰ τὴν ἐν Ἀμερικῇ περιοδείαν αὐτῆς, ἡ δεσποινὶς *Merie Colombier*, ἐπανελθοῦσα εἰς Παρισίους, ἐδημοσίευσεν τὸμον ἐπιγραφομένον *Voyages de Sarah Bernhardt en Amérique*. Ἀλλ' ἐπελθούσης διχονοίας ταύτης πρὸς ἐκείνην ἡ *Colombier* ἐδημοσίευσεν δεύτερον τόμον ὑπὸ τῆς ἐπιγραφῆς: *Sarah Barnum*, ἐν ᾧ ἐξευτελιστικῶς ἐγίνετο λόγος περὶ τῆς μεγάλης τραγωδοῦ. Ἡναγκάσθη ὅμως ν' ἀπαλείψῃ εἶτα πᾶν τὸ ὑβριστικὸν ἐκ τοῦ βιβλίου, τῆς Σάρρας κινησάσης ἀγωγὴν κατ' αὐτῆς. Ἡ Σάρρα ἦλθε πρὸ τινῶν ἐτῶν τὸ πρῶτον εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐν ᾗ ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ *πυρποληθέντος* Νέου Γαλλικοῦ Θεάτρου ἐδίδαξε ὅχεδὸν καὶ ὅσα προτίθεται νῦν νὰ διδάξῃ, ἀκολούθως ἀπῆλθεν εἰς τὴν Αὐστραλίαν, ὅπου διαρκῶς ἐγίνετο δεκτὴ μεθ' ἡγεμονικῶν τιμῶν, ἀπὸ ταύτης αὐθις εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Κατὰ δὲ τὸ παρελθὸν ἔτος μετέβη εἰς τὴν Αὐστρίαν, ὅπου ἐδίδαξεν ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ *An der Wien Theater*, ἀπὸ ταύτης εἰς *Ρωσίαν*, *Πετρούπολιν* καὶ *Μόσχαν*, εἰς τὴν Ἰταλίαν εἶτα, *Ρώμην* καὶ ἄλλας πόλεις, ἐπανελθὼν εἰς Παρισίους, ἐδίδαξε τὴν *Φαίδρα*, ἀπῆλθεν αὐθις εἰς *Οὐγγαρίαν*, *Ρουμανίαν* καὶ ἔρχεται εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν. Ἡ νεώτερα ἀδελφὴ τῆς ἐξόχου καλλιτέχνης *Jeanne Bernhardt*, ὑποκρίτρια (*comédienne*) ἐπίσης ἀλληλοδιαδόχως ἀνῆλθε τὰς σκηνὰς τῶν θεάτρων *Vaudeville*, Ὄδον καὶ *Gymnase*, ἀλλ' ἄνευ μεγάλης ἐπιτυχίας, διότι δὲν εἶχε τὰ προσόντα τῆς μεγαλειτέρας αὐτῆς τὴν ἡλικίαν καὶ ἀσυγκρίτως τὴν ἀξίαν.

Ἐπεισόδια τοῦ βίου τῆς Σάρρας ἀνεγράψαμεν τινα ἐν τοῖς ἄνω, ἀλλὰ πλὴν τούτων καὶ πλείεστα ἄλλα ἀνεγράψασαν κατὰ τὰς διαφόρους περιοδείας αὐτῆς, δι' ὧν πάντων κυρίως, οὐδὲ τοῦ τοῦ κυνὸς αὐτῆς ἐξαιρουμένου, ἐπεζητεῖ τὸν περὶ αὐτὴν πάταγον. Ὡ ἀτυχῆς *Rachin!* Ὅποια διαφορὰ χαρακτῆρος. Τὰ πάντα ὅμως πάντες ἠνέχθησαν, ἔνεκα τοῦ ὑπερόχου ταλάντου αὐτῆς. Ὅτι ὅμως δὲν ἐδυνήθη νὰ διασπάσῃ αὐτὴ ἐστὶν ὁ αὐστηρὸς κανονισμὸς τοῦ ἐνδόξου τοῦ *Μολιέρου* Οἴκου, ἀφ' οὗ διατελεῖ ἀποκεκλεισμένη. Ἐνόμισεν ὅτι θὰ ἀναγκάσῃ αὐτὸν νὰ ὑποχωρήσῃ. Ἐπλανήθη. Ὑπάρχουσι μεγαλεῖα, ἅτινα πρὸ οὐθενὸς κύπτουσι, κἂν τοῦτο ἢ ἐπίσης μεγαλεῖον, ὁ δὲ Οἶκος τοῦ *Μολιέρου* ὑπερέχει καὶ τὴν ὑπεροχὴν αὐτοῦ ἐτήρησε μεθ' ὅλας

τὰς προσπαθείας τῆς πρωτοτύπου ἀλθρῶς ἀλλὰ καὶ δεξιότατης ὄσον οὐδεμία κατὰ τοὺς ἐσχάτους τούτους χρόνους ὑποκριτρίας. Ἡ κριτικὴ ἐποποιήσατο αὐτῇ πολλακίς παρατηρήσεις, διότι ἡ ἰδιοτροπία αὐτῆς κατεφάνη καὶ ἐν τῇ ὑποδύσει διαφόρων σχημάτων, ἀλλ' ἡ λατρευτὴ χάρις τὰ πάντα ἐξηφάνιζεν, ἡ δὲ χρυσὴ αὐτῆς φωνὴ μεταρσιούσα τοὺς ἀκροατὰς μέτεφερεν αὐτοὺς εἰς οὐρανίους μονάς, ἐν αἷς τὸ παραδεισίον πτηνὸν χάριτι περισσῇ ἴστατο τινάσσον τὰ πτερά.

ΧΡΟΝΙΚΑ. Ὁ Βέρδης συνδευόμενος ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ τῶν ἔπων τοῦ *Falstaff* Βοίτο καὶ τοῦ ἀοιδοῦ *Maurel* ἀφίκετο εἰς Ρώμην. Ἐγένετο δεκτὸς ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ σιδηροδρόμου ὑπὸ τοῦ δημάρχου, τῶν συμβούλων καὶ πολλῶν βουλευτῶν. Πλείονα τῶν 2,000 ἄτομα παρῆσαν κατὰ τὴν ἀφίξιν αὐτοῦ καὶ ὑπεδεξάντο αὐτὸν κράζοντα: «Ζήτω ὁ Βέρδης! Ζήτω ἡ ἰταλικὴ μεγαλοφυΐα!» Τὸ πλῆθος, ἕπερ ἐπλήρου τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ σταθμοῦ, τοσοῦτον συνωθεῖτο ὅπως ἴδῃ τὸν διάσημον μελοποιὸν, ὥστε ἰνάγκασεν αὐτὸν νὰ μὴ ἐξέλθῃ διὰ τῆς συνήθους ἐξόδου. Ὁ δῆμαρχος ἐξάμενος αὐτῷ τό: «ὡς εἰ παρέστη» προσῆλθεν ὅπως ἀπαλλάξῃ αὐτὸν τῆς στενωχόρου θέσεως ἐν ἣ εὔρητο, βοηθούμενος δ' ὑπὸ τινων πολιτῶν κατώρθωσε νὰ ἐξαγάγῃ αὐτὸν καὶ ἐπιβῆ μετ' αὐτοῦ ἀμάξης. Τὸ πλῆθος ἠκολούθησε τῇ ἀμάξῃ τρέχον μέχρι τῆς Ἐθνικῆς ὁδοῦ ἐν ἣ αὐθις ἐπευφήμησεν αὐτόν. Ὁ Βέρδης τὰ μάλιστα ἐκπεπληγμένος καὶ συγκοινημένος ἐκ τῆς ἐκδηλώσεως ταύτης ἐνεφανίσθη δις εἰς τὸν ἐξώστην.

— Τῇ παρελθούσῃ ἑβδομαδί ὁ ἐπὶ πέντε καὶ εἴκοιεν ἔτη ἐν τῇ Γαλλικῇ Κωμῳδίᾳ ἐργασθεὶς Ἑγκριτος ὑποκριτῆς *Laroché* ἀποχωρῶν ἔδωκε τὴν παράστασιν τῆς ἀπογορήσεως αὐτοῦ, ἕως τὸ πρόγραμμα ἦν ποικιλώτατον, μετέσχον δ' αὐτῆς οἱ ἐπιφανέστατοι τῶν ὑποκριτῶν τοῦ Οἴκου τοῦ Μολιέρου, τιμῶντες συνάδελφον εἰλικρινῶς ἀγαπήσαντα τὴν τέχνην καὶ τὰ μάλιστα τιμίως καὶ μετ' ἀφραιώσεως ὑπηρετήσαντα τὸ ἐπιφανέστατον θέατρον τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἀπ' οὗ ἐπὶ τέταρτον αἰῶνος δὲν ἀπεσπάρθη.

— Οἱ θαυμασταὶ τῆς *Biana Duhamel* ἐχειροκρότησαν αὐθις αὐτὴν ἐνθουσιωδῶς ἐν νέφ τριπράκτῳ μελοδραματικῷ τῶν *Sylvenne, Ordonneau* καὶ *Ed. Audran*. ἐπιγραφομένῳ *Madame Suzette*. Περὶ αὐτῆς νῦν ὁ *Sarcey* εὐνοικώτατα ἐξεφράσθη.

— Ἐφημερίδες τινες ἀγγέλλουσιν ὅτι κατὰ Σεπτέμβριον μεταθίσειται εἰς Παρισίους ὁ δραματικὸς θίασος τοῦ *Ferravilla*. Ὁ *Ferravilla* ἐστὶ συγγραφεὺς, ἐργολάβος θεάτρου καὶ ὑποκριτῆς. Ἰδόμεν!

ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Τὸ κύριον τῆς ληξάνσης ἑβδομάδος πολιτικὸν ζήτημα οὐ μόνον τῆς ἰλλυρικῆς χερσονήσου, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην ἀποτελεῖ ἡ ἀναγκαίως ἀλλ' ἀπροσδοκῆτως πως ἐπελθοῦσα ἐν Σερβίᾳ μεταβολή. Ὁ νεαρὸς βασιλεὺς Ἀλέξανδρος πέντε καὶ ἡμισυ μῆνας πρὸ τοῦ ὑπὸ τοῦ τύπου τοῦ νόμου ὀριζομένου ὁρίου τῆς ἐνθλικώσεως ἐκήρυξε τὴν ἰδίαν ἐνθλικότητα, κατέλυσε τὴν ἀρχὴν τῶν θρασύτερον ὁσημέραι ἀπὸ τινος χρόνου πολιτευομένων ἀντιδαιλέων, ὧν τὸν μὲν κ. Ρίστιτς παρέπεμψε εἰς τὰ λουτρὰ πρὸς κατεύνασιν τοῦ ταραχθέντος νευρικοῦ συστήματος αὐτοῦ, τῷ δὲ κ. Βελιμάρκοβιτς ἐπέτρεψε ν' ἀσχοληθῇ ἀπερισπάστως περὶ τὴν γεωργίαν τῶν ἀγρῶν αὐτοῦ, ἀπέπεμψε τῆς ἐξουσίας τὸ αὐθαίρετον καὶ ἀντισυνταγματικὸν τῶν ἀντιδαιλέων δημοσύργημα ὑπουργεῖον Ἀδακούμοβιτς, πᾶν θεμιτὸν καὶ ἀθέμιτον μέσον μετελθὼν πρὸς παγίωσιν ἑαυτοῦ ἐν τῇ ἀρχῇ παρὰ τὴν θέλησιν τῆς χώρας, καθήρτισε τὸ νέον ὑπουργεῖον αὐτοῦ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς μερίδος ἐκείνης, ἥτις ἀπολαύει τῶν γενικῶν τοῦ σερβικοῦ λαοῦ συμπαθειῶν, ἡ ὅποια δὲ πραξικοπηματικῶς ἐξεώσθη τῶν πραγμάτων ὑπὸ τοῦ κ. Ρίστιτς, διέλυσε τὴν ὑπὸ τὸ κράτος τῶν μάλιστα αὐθαιρέτων ἐκλογικῶν ἐπεμβάσεων συγκροτηθεῖσαν, ἀλλὰ καὶ οὕτω μόλις τριψήφον τῇ κυβερνήσει παρέχουσαν πλειονοψηφίαν Σκουψίναν, ὥρισε τὸν χρόνον τῶν νέων ἐκλογῶν καὶ τῆς συγκλήσεως τῆς νέας Βουλῆς, ἐξετίναξε τῶν δημοσίων θέσεων πάντα τὰ ὄργανα τοῦ κ. Ἀδακούμοβιτς, ἐνεφανίσθη δημοτικώτατα πρὸς τὸν στρατὸν καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ ἐνθουσιωδῶς ὑπ' αὐτῶν ἐπευφημήθη, βροχιδὸν δεξάμενος τὰ συγχαρητήρια ἐξ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ κράτους τηλεγραφήματα, μέλλων δὲ νὰ δεχθῆ καὶ εἰδικὰς πανταχόθεν τῆς Σερβίας ἐπιτροπὰς, αἵτινες θὰ ὑποβάλωσιν αὐτῷ τὴν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν τοῦ ἔθνους εἰς τὸ στέμμα αὐτοῦ καὶ τὴν δυναστείαν τῶν Ὀδρένοβιτς, ἐπεσφράγισε θείως πάντα ταῦτα διὰ τῆς ἀποφάσεως ἀπονομῆς γενικῆς ἀμνηστίας πάντων τῶν κατὰ τὴν ἀνθλικότητα αὐτοῦ διαπραχθέντων πολιτικῶν ἐγκλημάτων καὶ τοῦ συνेतῆ καὶ διαλλακτικοῦ προγράμματος τῆς νέας αὐτοῦ κυβερνήσεως καὶ οὕτως ἐπεσπάσατο τὰς καὶ ἐπισήμως ἦδη ἐκφρασθείσας αὐτῷ συμπαθείας πασῶν τῶν αὐλῶν καὶ κυβερνήσεων τῆς Εὐρώπης. — Ὁ βασιλεὺς τῆς Σερβίας Ἀλέξανδρος ὁ Α', καίτοι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀνθλικότητος αὐτοῦ ἐξετέθη εἰς διδακτικὰς περιπετείας καὶ ἐκτίησατο πρόωρον τινα πείραν, βεβαίως ἐν τῇ περαιτέρῳ ἐπιτελέσει τῶν συνταγματικῶν αὐτοῦ καθικόντων θ' ἀπαντήσῃ δυσχερείας· ἡ ἐπικειμένη ὁμως εἰς τὴν χώραν ἀφίξις τῶν γονέων αὐτοῦ, πολλὰ καὶ τούτων ὑπὸ τῆς πίερας τῶν τελευταίων ἐτῶν δεδιδαγμένων, αἱ πρὸς αὐτὸν συμπάθειαι τοῦ σερβικοῦ ἔθνους, ὁμοθύμως ἐπιδοκιμάσαντος καὶ ἐπικροτήσαντος τὴν εὐστάθειαν καὶ θαρραλέαν πρωτοβουλίαν τοῦ τρυφεροῦ τῶν Ὀδρένοβιτς βλαστοῦ, ἐπὶ πᾶσι δὲ ὁ πατριωτισμὸς τῆς αὐθις κρατησάσης πολιτικῆς μερίδος τῶν ριζοσπαστικῶν θὰ βοηθήσωσιν αὐτῷ εἰς τὴν αἰσίαν ἐξακρ-